

Rozwiązania podatkowe na rzecz badań i rozwoju

Raport powstał w wyniku prac grupy roboczej Koalicji na Rzecz Polskich Innowacji (KPI) – *System podatkowy a proces innowacji*, której celem jest refleksja nad rolą regulacji podatkowych, w tym ulg podatkowych dla wsparcia rozwoju ekosystemu innowacji w Polsce.

KPI, której założycielami są m.in. Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, Gdański Park Naukowo-Technologiczny, Intel, Konfederacja Lewiatan, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju, PwC, Startup Poland oraz Wardyński i Wspólnicy działa na rzecz stworzenia przyjaznych warunków dla rozwoju ekosystemu innowacji w Polsce. W wyniku prac KPI wypracowywane są szczegółowe proinnowacyjne rozwiązania na rzecz rozwoju sektora B+R w Polsce i zwiększenia poziomu innowacyjności polskiej gospodarki.

www.koalicjainnowacji.pl

Twitter: [#innowacjePL](https://twitter.com/innowacjePL)

Szanowni Państwo,

O potrzebie wprowadzenia w Polsce ulgi podatkowej na B+R z prawdziwego zdarzenia mówi się już od dobrych kilku lat. Nic dziwnego, w końcu większość państw w Europie od dawna ma tego typu rozwiązania w systemie podatkowym. Niestety nasi Ministrowie Finansów konsekwentnie twierdzili, że tego typu ulg nie wprowadzą, nie widząc w niej realnej korzyści.

16 października 2015 Prezydent podpisał Ustawę o zmianie niektórych ustaw w związku ze wspieraniem innowacyjności, która wprowadza m.in. ulgi na działalność badawczo-rozwojową i będzie obowiązywać od stycznia 2016 r.

Na pierwszy rzut oka może się wydawać, że ulga na B+R to przywilej dla wybrańców. Ilu bowiem przedsiębiorców prowadzi prace badawczo-rozwojowe? Kiedy jednak spojrzymy na całość od tej strony, że prace B+R to rozwój nowych produktów i usług, w tym IT, technologii, receptur, metod itd., to coraz więcej podmiotów będzie się kwalifikować do ulgi. Dotychczas mieliśmy do dyspozycji tylko dotacje z całym ich dobytkiem, czyli wstrzymywaniem projektów, aż do konkursów, nieprzewidywalnością i losowością. W dodatku tylko wybrane, najlepsze projekty, w ogóle mogą być objęte dofinansowaniem dotacyjnym.

Tymczasem ulga pozwala czerpać przedsiębiorcom korzyści z całej działalności badawczo-rozwojowej, bez względu na jej poziom innowacyjności, zakończenie sukcesem, bądź nie, bez czekania na uruchomienie naboru wniosków i bez stawania w swoistym konkursie piękności. Będzie należna każdemu, kto prowadzi prace B+R, tylko z tego powodu, że je prowadzi.

Dlatego właśnie, tego typu systemy są tak atrakcyjne dla przedsiębiorców, pozwalają im planować długoterminowe prace B+R i wpisywać je w stałe działa, motywują do rozwoju działalności B+R i podejmowania tych najbardziej innowacyjnych, choć ryzykownych działań.

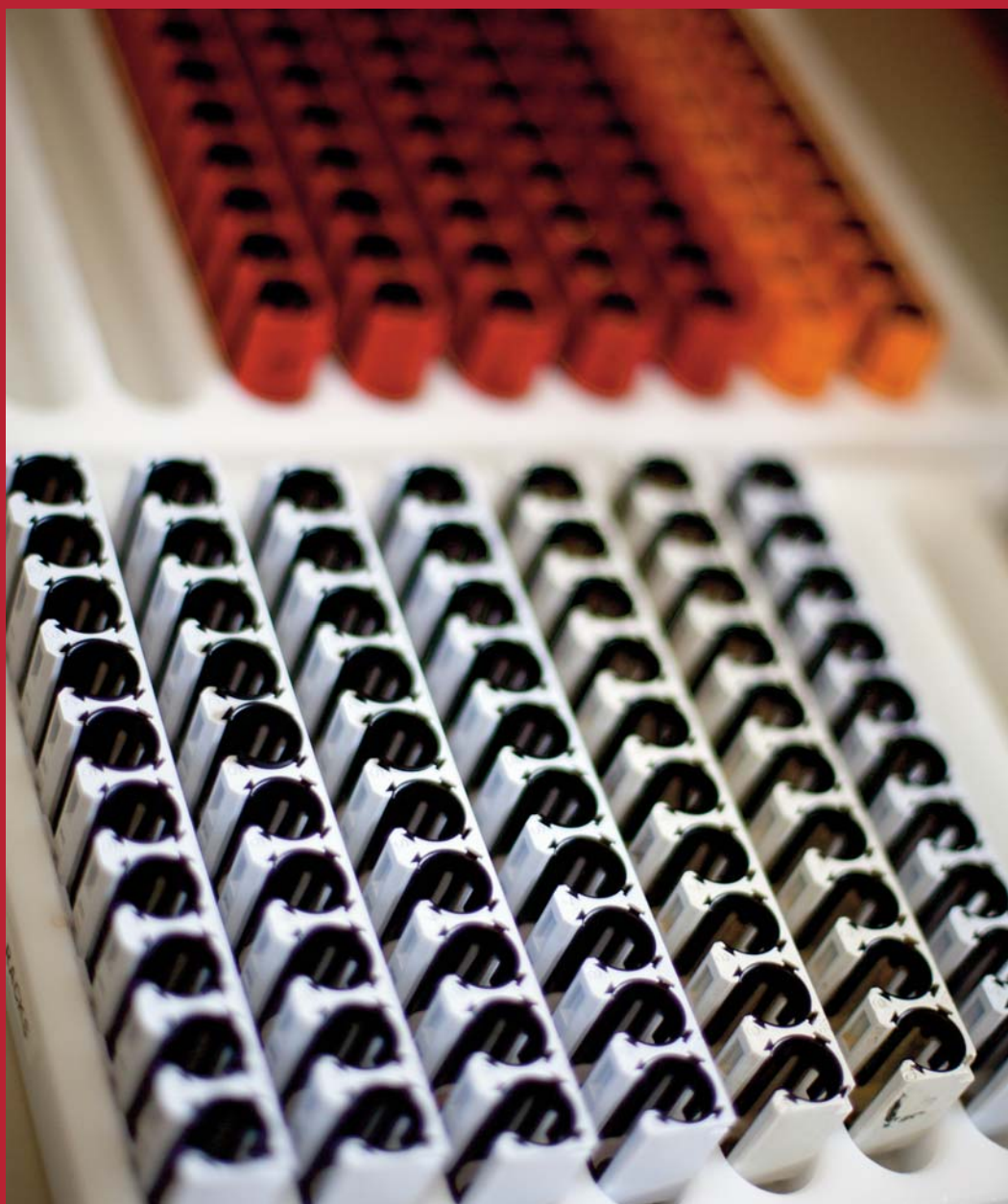
Beata Cichocka Tylman

Dyrektor, PwC
Innowacje i B+R, Dotacje i Ulgi

Spis treści

<i>Ulgi podatkowe narzecz działalności badawczo-rozwojowej (B+R)</i>	3
Działalność B+R w Polsce	
Poziom konkurencyjności kraju	6
Działalność B+R w Polsce	
Czynniki motywujące przedsiębiorców	8
<i>Polska na tle innych krajów – przykłady dobrych praktyk</i>	9
Rozwiązania z innych krajów	10
Wielka Brytania	10
Holandia	11
Francja	12
<i>Ocena wprowadzanej ulgi na B+R – punkty rozwojowe</i>	13
Cele rozwiązań podatkowych dla B+R	14
Ulga na B+R obowiązująca od stycznia 2016 r.	15
Elementy ulgi	16
<i>Patent box</i>	19
Korzyści z wprowadzenia patent box	20

***Ulgi podatkowe
na rzecz działalności
badawczo-rozwojowej
(B+R)***

Ulgi podatkowe na B+R pozwalają czerpać przedsiębiorcom korzyści z całej działalności badawczo-rozwojowej, bez względu na jej poziom innowacyjności, osiągnięty rezultat (sukces lub porażka), bez czekania na konkurs, jak w przypadku dotacji.

Ulgi podatkowe na B+R pozwalają czerpać przedsiębiorcom korzyści z całej działalności badawczo-rozwojowej, bez względu na jej poziom innowacyjności, osiągnięty rezultat (sukces lub porażka), bez czekania na konkurs, jak w przypadku dotacji. Prawo do ulgi przysługuje każdemu kto prowadzi prace B+R, bez oceniania i porównywania ich zakresu, czy poziomu innowacyjności, wobec projektów innych podatników. W końcu ulgi abstrahują od podziału na projekty, jak to mamy w przypadku dotacji.

Każdy system może mieć wiele zasad szczegółowych, w przypadku ulgi podatkowej na B+R, ustala się katalog kosztów kwalifikowanych (np. wynagrodzenia, materiały i surowce), monitoruje się je w danym roku finansowym i na koniec roku, dodatkowo dokonuje się odpisu określonego procentu tych kosztów od podstawy opodatkowania. W praktyce ewidencjonujemy więc koszty prowadzenia prac B+R zgodnie z zasadami rachunkowości, a ponad to uzyskujemy premię w postaci dodatkowego odpisu od podstawy opodatkowania, a więc ostatecznie płacimy mniejszą wartość podatku. Nie wydziela się więc poszczególnych projektów B+R, ale w całości dokonuje odpisu z tytułu prowadzenia działalności B+R, zliczając wszystkie jej koszty.

Drugie rozwiązanie dające korzyści podatkowe i uzupełniające standardowe ulgi na B+R to tzw. patent box. W odróżnieniu od ulgi, która odnosi się do kosztów prowadzenia prac B+R, patent box referuje do przychodów pojawiających się w związku z wykorzystywaniem wyników prac B+R (o ile są objęte ochroną praw własności przemysłowych). Każdy rozwinięty przez przedsiębiorstwo i uzyskany patent, wzór użytkowy lub inne prawo własności intelektualnej (*know-how*, programy komputerowe) oraz przynoszący mu przychody pozwoli mu na uzyskanie niższej stopy opodatkowania na tych przychodach. Czyli w praktyce przedsiębiorca oddzielnie ewidencjonuje regularne przychody i od nich płaci standardowe podatki, a oddzielnie przychody uzyskiwane z tytułu praw własności intelektualnej i je opodatkowuje niższą stopą.

Schemat przedstawiający podstawowe cechy ulg oraz patent box

Czas ze względu na prowadzenie prac B+R oraz wykorzystywanie ich wyników

Cechy dobrego systemu ulg podatkowych na B+R

Ulgi podatkowe na rzecz B+R wprowadza się w celu rozwoju tego obszaru w danym kraju zarówno wśród przedsiębiorstw już działających na danym terytorium, jak i w celu przyciągnięcia nowych podmiotów. Ważne, aby funkcjonujący system zachęć:

1. Był kompletny i wspierał zarówno prowadzenie prac B+R, jak również motywował do obejmowania ich wyników prawami własności intelektualnej (patenty, wzory użytkowe, programy komputerowe, *know-how*),
2. Motywował wszystkie przedsiębiorstwa, bez względu na wielkość, czy kraj pochodzenia, do prowadzenia prac B+R,
3. Był atrakcyjny i przyczyniał się do przyciągania nowych inwestycji w B+R, jak również tworzenia nowych miejsc pracy w tym obszarze w sektorze prywatnym,
4. Był prosty i przejrzysty, nie dający pola do nadinterpretacji dla władz skarbowych. Podstawowe koszty, które powinny być uwzględnione to wynagrodzenia pracowników, materiały i surowce, zakup usług B+R od jednostek naukowych oraz amortyzacja wykorzystywanego sprzętu, jak również koszty procesu patentowego,
5. Był na tyle przejrzysty i stabilny, aby dawał przedsiębiorcom poczucie bezpieczeństwa w ich planowaniu podatkowym,
6. Przejrzystość systemu powinna być też jego obroną przed nadużyciami. W tym względzie powinno się prowadzić wydzieloną ewidencję księgową.

Polska w rankingach innowacyjności nie wypada najlepiej. Można wskazać dwa główne rankingi, tj. Global Innovation Index oraz Innovation Union Scoreboard.

Działalność B+R w Polsce Poziom konkurencyjności kraju

Global Innovation Index 2015

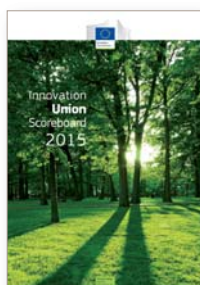
Przy ocenie innowacyjności gospodarek bierze pod uwagę 79 czynników, w tym między innymi łatwość w zakładaniu własnego biznesu, prawodawstwo, poziom szkolnictwa podstawowego i wyższego, pomoc państwa, infrastrukturę, współpracę międzynarodową i łatwość w uzyskaniu kredytu.

Polska ma dostęp do finansowania z Unii Europejskiej, darmowe szkolnictwo wyższe, względnie sprzyjające warunki do realizacji innowacyjnych przedsięwzięć, dostęp do Internetu i technologii, jednak brakuje skutecznego pomysłu na łączenie tych części składowych.

46

Polska w tym rankingu zajmuje 46 miejsce na 141, ale aż 93 miejsce w odniesieniu do wskaźnika „efficiencyratio”, który obrazuje ile korzyści osiągamy z inwestycji w innowacje.

Innovation Union Scoreboard 2015

Analizuje 8 wymiarów innowacyjności przedsiębiorstw, biorąc pod uwagę łącznie 25 wskaźników, takich jak zasoby ludzkie, doskonałość systemu badań, finansowanie i wsparcie przedsiębiorstw, inwestycje firm czy też zasoby intelektualne.

Polska jest oceniana poniżej średniej dla UE we wszystkich głównych obszarach, szczególnie w obszarze otwartego systemu badań, kooperacji i przedsiębiorczości. Największe słabości wskazuje się w małej ilości doktorantów, zgłoszeń patentowych w trybie PCT, czy wspólnych publikacjach nauki z biznesem.

24

Polska zajmuje 24. miejsce na 28 analizowanych państw członkowskich. Została zakwalifikowana do grupy gospodarek umiarkowanie innowacyjnych.

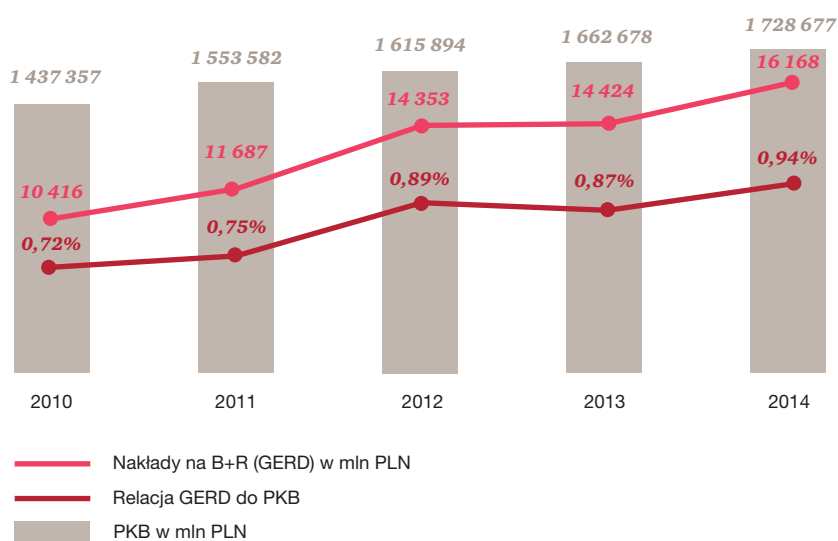
Wydatki na B+R

Wydatki na działalność B+R w Polsce (wskaźnik GERD) rosną z roku na rok. Co ważniejsze rośnie także udział nakładów na badania i rozwój w PKB.

Dodatkowym pozytywnym trendem jest także to, że zwiększa się udział sektora przedsiębiorstw w finansowaniu działalności B+R, w porównaniu do środków pochodzących z sektora publicznego. W 2014 r. z sektora przedsiębiorstw pochodziło 39% wszystkich nakładów poniesionych przez podmioty prowadzące działalność B+R. Niestety taka struktura w porównaniu do krajów OECD jest niekorzystna i plasuje Polskę niemal na samym końcu listy, dla porównania średnia w OECD to 60% wydatków pochodzących od przedsiębiorstw.

Pomimo tych pozytywnych trendów utrzymujących się od kilku lat i wyraźnego zwiększenia zaangażowania sektora prywatnego w B+R, na tle innych krajów wciąż mamy sporo do nadrobienia. W wydatkach na B+R plasujących się poniżej 1% PKB wciąż jesteśmy w końcówce stawki przy takich krajach jak Turcja, Słowacja, czy Grecja. Średnia dla UE wyniosła w 2013 r. 1,91%, zaś dla OECD 2,36%. Najwięcej wydają Izrael i Korea ponad 4%.

Nakłady na B+R (GERD)

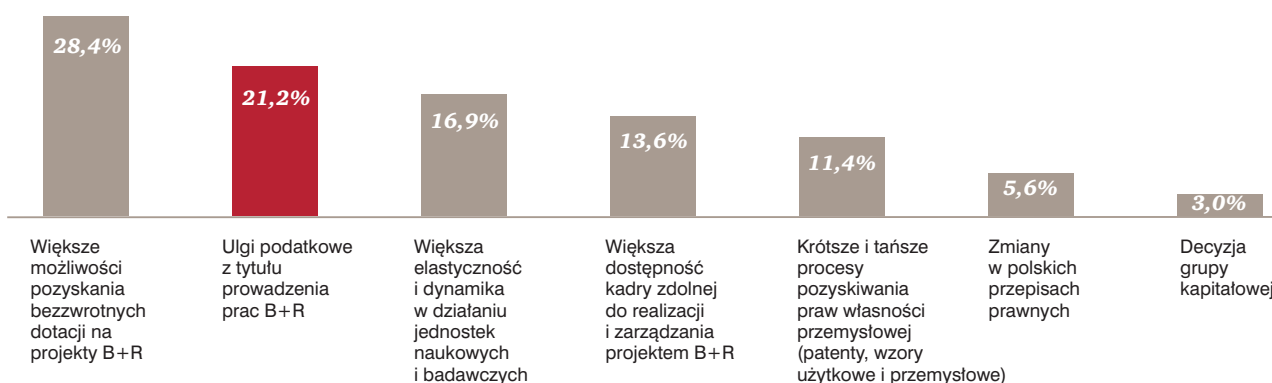
Źródło: OECD Science, Technology and Industry Scoreboard 2015.

Działalność B+R w Polsce

Czynniki motywujące przedsiębiorców

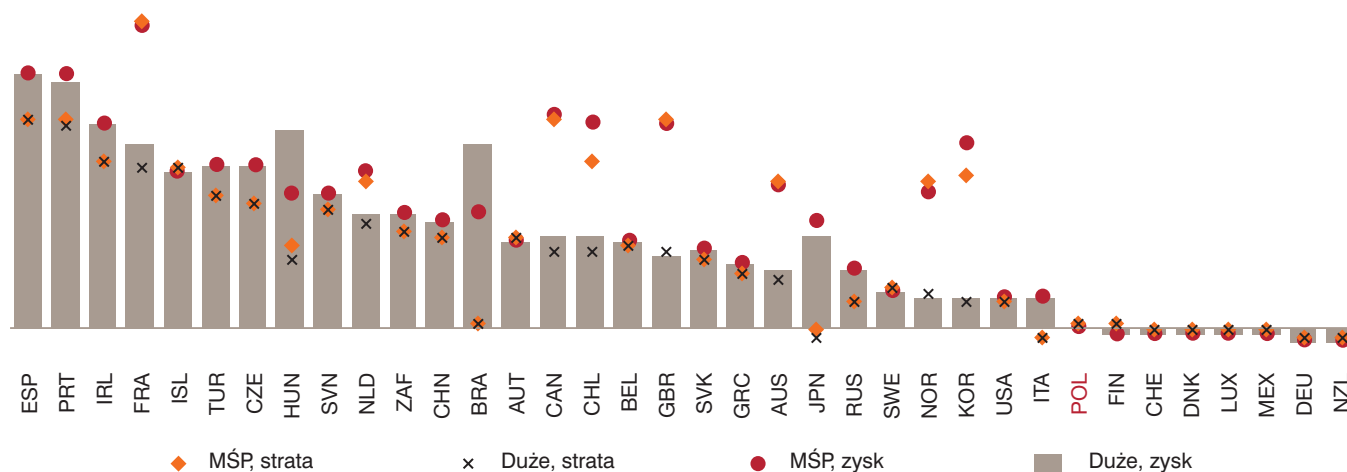
Na początku roku 2015, PwC wraz z Narodowym Centrum Badań i Rozwoju, przeprowadziło badanie przedsiębiorców w zakresie prowadzonych przez nich działań badawczo-rozwojowych. Między innymi, pytano o to, co najbardziej motywuje przedsiębiorstwa do rozwoju ich aktywności badawczej i jakich zmian prawnych oczekują najbardziej. Ulgi podatkowe na B+R znalazły się na drugim miejscu wśród możliwych wskazań.

Czynniki motywujące przedsiębiorstwa do rozwoju B+R

Najbardziej popularnym miernikiem, którym również posługuje się OECD, do badania oddziaływania systemu podatkowego na zwrot z B+R jest tzw. indeks B. Indeks ten mierzy opłacalność wydatków B+R przy danym systemie podatkowym. W tym zestawieniu Polska wypada bardzo słabo. Tym bardziej wprowadzane zmiany w prawie podatkowym są bardzo istotne dla całego narodowego systemu innowacji.

Wysokość korzyści podatkowej na wydatki B+R, 2015 (1-B-Index, ze względu na wielkość firmy i scenariusz korzyści)

***Polska na tle innych
krajów – przykłady
dobrych praktyk***

Rozwiązania z innych krajów

Wielka Brytania

22 października br. Wielka Brytania opublikowała do konsultacji społecznych propozycje zmian w schemacie patent boxpn. „Patent Box: substantial activities”, jak więc widać nawet kraje bardzo rozwinięte rozwijają systemy wsparcia dla własności intelektualnej. Według statystyk z systemu wsparcia skorzystało dotychczas 639 firm. W materiale podkreślono, że patent box jest główną inicjatywą, która czyni system brytyjski konkurencyjny i atrakcyjny dla firm rozwijających wysokie technologie. Podkreśla się, że patent box wspiera rozwój i inwestycje w UK oraz kreuje wysoko jakościowe miejsca pracy w innowacyjnych sektorach.

W Wielkiej Brytanii, udział wydatków na B+R w stosunku do PKB w 2012 r. wynosił 1,72%. Stawka podatku dochodowego od osób prawnych wynosi obecnie 20%.

Rodzaje projektów oraz typy działań rozwojowych podejmowanych przez przedsiębiorców, są znacznie częściej kwalifikowane jako działalność badawczo-rozwojowa, w porównaniu do pozostałych krajów Europy.

Ulga podatkowa w wielkiej Brytanii zaczęła funkcjonować dla przedsiębiorstw MŚP w 2000 roku, a dwa lata później odrębny schemat opracowano dla dużych przedsiębiorstw. W 2010 roku przeprowadzono konsultacje społeczne, których rezultatem była reforma ulgi oraz wprowadzony został Patent Box. Wsparciem objęte są też wydatki kapitałowe na B+R. Stawki różnią się pomiędzy kategoriami ponoszonych kosztów, jednak jeśli wydatek może być utożsamiony z działalnością badawczo-rozwojową, można skorzystać z odliczenia podatkowego w wysokości 100%.

Poza ulgami podatkowymi, przedsiębiorcy chcący prowadzić działania badawczo-rozwojowe, mogą korzystać z grantów i pożyczek oferowanych przez rząd Brytyjski i powiązane agencje.

Ulga podatkowa

Konstrukcja ulgi podatkowej w Wielkiej Brytanii uzależnia wysokość stawki od wielkości przedsiębiorstwa:

- MŚP –130%
- Duże –230%

Katalog kosztów kwalifikowanych obejmuje:

- Wynagrodzenia
- Materiały
- Koszt wolontariuszy testów klinicznych
- Koszt zużycia wody i energii
- Oprogramowanie
- Podwykonawstwo usług B+R

Powyższa konstrukcja nie obejmuje wydatków kapitałowych, do których dedykowana jest odrębna ulga.

Ulga określa też maksymalną wartość otrzymanej pomocy przypadającej na jeden projekt – 7,5 mln EUR.

Patent box

Efektywna stopa podatkowa: 10%
Ustanowiony w 2013 r.

Kwalifikowane rodzaje praw własności intelektualnej:

1. Patenty
2. Certyfikaty rozszerzone
3. Prawo wyłączności danych rejestracyjnych leków (*data exclusivity*)
4. Prawa wyłączne do odmian roślin, Patent box obejmuje również nabyte WNIP (o ile są one dalej rozwijane lub aktywnie zarządzane) oraz pozwala na wykonywanie prac B+R poza granicami kraju.

Holandia

6

miejsce w rankingu
Innovation Union
Scoreboard 2015

24

centów zwrotu
podatkowego z 1\$
zainwestowanego
w B+R

W Holandii, udział wydatków na B+R w stosunku do PKB w 2012 r. wynosił 2,16%. Stawka podatku dochodowego osób prawnych wynosi obecnie 25%.

Holandia stawia sobie ambitne cele w zakresie innowacyjności. Do 2020, planowane jest wzrost wskaźnika wydatków na B+R na poziomie 2,5%. Osiągnięcie tego celu ma zapewnić Holandii miejsce w rankingu 5 najlepszych w świecie gospodarek opartych na wiedzy. Przedsiębiorcy dążąc do spełnienia wysoko postawionej poprzeczki mają możliwość skorzystania z wielostopniowego wsparcia prowadzenia prac badawczo-rozwojowych.

Pierwszym z wprowadzonych mechanizmów była zaprezentowana już w 1994 roku ulga na koszty wynagrodzeń ponoszonych z tytułu prac B+R – WBSO. Maksymalna stawka odliczenia podatkowego z tytułu kosztu wynagrodzeń wynosić może nawet 50%.

Kolejną ulgę wprowadzono na początku roku 2012. RDA jest konstrukcją, która pozwala na wsparcie wszystkich przedsiębiorstw prowadzących działania B+R. Względem WBSO, ulga pełni funkcję komplementarną, pokrywając pozostałe kategorie kosztów kwalifikowanych. Aby być jej beneficjentem, przedsiębiorca musi korzystać z macierzystej ulgi.

Uzupełniająco patenty i inne wartości niematerialne wytworzone w ramach WBSO, od 2010 roku mogą zostać objęte Patent Box.

Ulgą podatkowa

W Holandii wielkość przedsiębiorstwa ani sektor, w którym działa, nie ma znaczenia zarówno w kwestii uprawnień do ulgi jak i jej wysokości. Warunkiem skorzystania z ulgi jest status beneficjenta ulgi WBSO (ulga zmniejszająca opodatkowanie wynagrodzeń pracowników B+R).

Katalog kosztów kwalifikowanych obejmuje:

- Zakup materiałów i surowców
- Koszty związane z budową prototypów
- Zakup licencji i oprogramowania wykorzystywanego na cele B+R
- Budowa budynków i pomieszczeń wykorzystywanych na cele B+R
- Zakup wyposażenia i narzędzi wykorzystywanych przy budowie prototypów

Ulgą nie obejmuje wynagrodzeń, podwykonawstwa i oprogramowania wykorzystywanego na cele ogólne.

Patent box

Efektywna stopa podatkowa: 5%
Ustanowiony w 2007 r.

Rodzaje kwalifikowanych praw własności intelektualnej:

1. Patenty
2. Inne prawa własności z projektów B+R, w tym pod pewnymi warunkami *know-how*

Patent box obejmuje również nabyte WNIp (o ile są one dalej rozwijane) oraz pozwala na wykonywanie prac badawczo-rozwojowych poza granicami kraju.

Francja

We Francji, udział wydatków na B+R w stosunku do PKB w2012 r. wyniósł 2,26%. Stawka podatku dochodowego odosób prawnych wynosi obecnie 33,33%.

Francja posiada najwyższą wartość wskaźnika OECD – Bindex. Przedsiębiorcy prowadzący działania innowacyjne mogą liczyć średnio aż na 42 centy z każdego zainwestowanego euro w B+R. Tak wysoka opłacalność tego typu działań możliwa jest dzięki konstrukcji francuskich ulg podatkowych.

Rząd wyraził chęć większego wsparcia działalności badawczo-rozwojowej we Francji przeprowadzając w 2008 roku reformę ówczesnych ulg. Obecna konstrukcja uzależniona jest od wielkości ponoszonych wydatków. Konstrukcja zezwala także na podwykonawstwo usług badawczych zleconych poza granice kraju do krajów UE oraz Norwegii i Islandii.

We Francji istnieje też Patent Box pozwalający na obniżenie stawki podatku dochodowego z tytułu patentów i opłat licencyjnych do 15%.

12

miejsce w rankingu
Innovation Union
Scoreboard 2015

42

centów zwrotu
podatkowego z 1\$
zainwestowanego
w B+R

Ulg podatkowa

Mechanizm ulgi, definiuje wysokość odliczeń napodstawie sumy wydatków kwalifikowanych zdziałalności B+R:

- Do wysokości 100 mln EUR stawka wynosi 130%
- Powyżej 100 mln EUR stawka spada do 105%

Katalog kosztów kwalifikowanych obejmuje:

- Amortyzacja aktywów wykorzystywanych docelów B+R
- Wynagrodzenia pracowników dedykowanych do prac B+R
- Wydatki operacyjne powiązane z działalnością B+R
- Usługi badawcze (podwykonawstwo na terenie UE)
- Poszczególne wydatki zgodne z rozporządzeniami

Mechanizm przewiduje możliwość odliczenia podatku przez 3 lata.

Patent box

Efektywna stopa podatkowa:
15,5%-17,1%

Ustanowiony w 2001 r.

Rodzaje kwalifikowanych praw własności intelektualnej:

1. Patenty
2. Certyfikaty rozszerzone
3. Wynalazki podlegające patentom
4. Procesy produkcyjne (*know-how* techniczne)

Patent box obejmuje również nabyte WNiP (pod warunkiem spełnienia specjalnych kryteriów) oraz pozwala na wykonywanie prac badawczo-rozwojowych poza granicami kraju.

Ocena wprowadzanej ulgi na B+R – punkty rozwojowe

Cele rozwiązań podatkowych dla B+R

Cel główny: zwiększenie aktywności badawczo-rozwojowej i wdrożeniowej przedsiębiorstw działających w Polsce.

Podatkowy system wsparcia innowacyjności powinien być skierowany do szerokiego grona potencjalnych beneficjentów na każdym stadium rozwoju. Optymalna konstrukcja wprowadzanych rozwiązań podatkowych powinna zapewniać przejrzyste rozwiązania dla przedsiębiorców i urzędników. Ulga powinna być jednocześnie na tyle prosta i zrozumiała, aby nie stwarzała możliwości nadużyć z obu stron oraz nie generowała dodatkowych kosztów po stronie budżetu Państwa w zakresie ewidencjonowania i kontroli. Mając na uwadze doświadczenia innych krajów oraz dobre praktyki Komisji Europejskiej, poniżej zawarto cele jakie powinny przyświecać wprowadzanemu systemowi ulg na B+R.

Cele szczegółowe

- Zwiększenie udziału produktów i usług wysokiej technologii w PKB
- Zwiększenie zakresu własnych prac B+R prowadzonych przez przedsiębiorców w Polsce – w przeciwieństwie do zakupu gotowych technologii lub wyników prac
- Wzrost wydatków na B+R przedsiębiorstw
- Zwiększenie liczby miejsc pracy w obszarze B+R w przedsiębiorstwach
- Zwiększenie aktywności patentowej wynalazców i przedsiębiorstw działających w Polsce
- Zintensyfikowanie komercjalizacji patentów, w tym opracowanych na uczelniach

Cele techniczne

- Łatwy, czytelny, nie budzący wątpliwości system, tak aby ostatecznie urzędnik miał jak najmniej pól do wątpliwości i indywidualnych interpretacji – taki układ da przedsiębiorcom pewność i możliwość planowania podatkowego
- System powodujący możliwie mało nadużyć – odpowiedź na obawy Ministerstwa Finansów do zaliczenia „wszystkiego” do B+R
- Zgodność z zaleceniami Komisji Europejskiej oraz OECD (BEPS)

Ulga na B+R obowiązująca od stycznia 2016 r.

Konstrukcja ulgi

Wchodząca w życie ulga jest oparta o tzw. konstrukcję od wewnątrz poprzez odliczenie kosztów kwalifikowanych od podstawy opodatkowania, co jest zgodne z zaleceniami KE.

Definicja działalności B+R

Zaproponowano własne definicje działalności B+R, są one zasadniczo zgodne z rozporządzeniem KE 651/2014.

Obszary rozwojowe

Celem ulgi ma być pobudzenie aktywności własnej przedsiębiorstw działających w kraju, dzięki czemu, oprócz samej innowacyjności zwiększą się także kompetencje krajowych ekspertów. System będzie wspierał lokalizację działalności badawczej na terenie kraju i nie będzie wspierał importu technologii.

Koszty będą kwalifikowane w roku ich poniesienia, bez względu na to czy projekt trwa, czy już się zakończył. Z rozwiązania będą mogły skorzystać firmy, które już prowadzą projektu badawcze, a dodatkowo proponowane rozwiązanie nie spowoduje sztucznego dzielenia projektów badawczych.

Zgodnie z najlepszymi praktykami nie powinno się tworzyć nowych definicji danego zjawiska, czyli także działalności B+R dla każdego aktu prawnego. Aby ograniczyć potencjalne błędne interpretacje, definicja powinna być spójna we wszystkich przepisach.

Ustawa zawiera definicje badań podstawowych, stosowanych, przemysłowych oraz prac rozwojowych, a więc wszystkich rodzajów prac B+R. Są one zasadniczo zgodne z rozporządzeniem KE 651/2014, które jest podstawowym aktem dla m.in. dystrybucji dotacji na projekty badawczo-rozwojowe.

Ustawa nie przewiduje żadnej procedury weryfikacji, czy potwierdzenia, iż przeprowadzone i przedstawione do odpisu podatkowego prace B+R, rzeczywiście spełniają założone definicje. Nie chodzi tutaj o weryfikację poziomu innowacyjności, czy rodzaju prac B+R, ale stwierdzenie faktu, iż przeprowadzone czynności rzeczywiście powinny zostać uznane za prace badawcze.

O ile będziemy mieli do czynienia z pracami, które przyniosą namacalny efekt np. prototyp lub zakończą się zgłoszeniem patentowym, problem może wydawać się nieistotny. Niemniej jednak kiedy weźmie się pod uwagę prace B+R z mniej oczywistymi wynikami prac, jak na przykład w obszarze IT lub projekty badawcze, które zakończą się negatywnymi wynikami prac, kwestia potwierdzenia prawidłowości ujęcia kosztów jako B+R, nabiera zupełnie innej perspektywy.

Rozwiązaniem mogłoby być wprowadzenie do procedury opcjonalnej (do decyzji podatnika) opinii jednostki naukowej potwierdzającej spełnianie przez podatnika definicji prac B+R.

Bez tego typu potwierdzenia mamy do czynienia z sytuacją, gdy po dokonaniu odpisów podatkowych, podatnik będzie uzależniony od podejścia urzędnika skarbowego, który z natury rzeczy nie jest i nie powinien być specjalistą w definiowaniu tego co jest, a co nie jest pracą B+R w różnych sektorach gospodarki.

Elementy ulgi

Stawka ulgi – korzyść podatkowa

Najbardziej przejrzyste systemy podatkowe nie warunkują wielkości korzyści podatkowej od formy prawnej przedsiębiorstwa, branży, okresu prowadzenia działalności, czy w końcu rodzaju prowadzonych prac. Zasadne wydaje się za to podwyższenie stawki dla tych działań, które spełniają dodatkowe cele, jak np. większe korzyści z ponoszenia kosztów wynagrodzeń personelu B+R wspomagają tworzenie nowych miejsc pracy w tym obszarze.

Komisja Europejska zaleca aby stawka ulgi nie była zależna od czynników charakteryzujących przedsiębiorstwa, takich jak wielkość przedsiębiorstwa, forma prawna czy branża. W naszej ocenie nie powinien mieć znaczenia również okres prowadzenia działalności. Ustawa wprowadza następujące wielkości odpisów podatkowych (ponad wartość kosztu):

Wielkość przedsiębiorstwa	Rodzaj kosztów kwalifikowanych	Wielkość odpisu
MŚP oraz duże	Koszty wynagrodzeń	30%
MŚP	Pozostałe koszty kwalifikowane	20%
Duże	Pozostałe koszty kwalifikowane	10%

Małe i średnie przedsiębiorstwo (MŚP) jest definiowane zgodnie z przepisami o swobodzie działalności gospodarczej.

Obszary rozwojowe

Ulgi na działalność B+R funkcjonują na świecie od wielu lat i są jednym z głównych instrumentów wspierania tego obszaru. Atrakcyjność tych instrumentów wpływa na przewagę konkurencyjną danego kraju. Może przyczynić się do przyciągnięcia nowych inwestycji badawczo-rozwojowych do danego kraju. Polska wchodzić dopiero w ten system i tym samym podejmując walkę konkurencyjną o rozwój działalności B+R na swoim terenie, powinna zaproponować takie rozwiązania, które rzeczywiście będą atrakcyjne.

Aktualnie zaproponowana wielkość odpisów nie jest szczególnie konkurencyjna w porównaniu do rozwiązań stosowanych winnych, nawet bardzo rozwiniętych krajach, gdzie działalność B+R jest o wiele bardziej intensywna. Jest to zdecydowanie punkt do rozwoju i zmiany w przyszłości. Obecna propozycja może być interesująca dla przedsiębiorstw już prowadzących działalność badawczo-rozwojową, ale dość optymistyczne byłoby zakładanie, iż spowoduje to przyciągnięcie do Polski nowych przedsiębiorstw działających aktywnie na polu B+R.

Realna korzyść z zastosowania z ulgi, ze względu na wielkość przedsiębiorstwa i rodzaj ponoszonych kosztów (korzyść podatkowa versus poniesione koszty na B+R)

Katalog kosztów kwalifikowanych

Wprowadzono zamknięty katalog kosztów kwalifikowanych.

Przykład korzystania z ulgi przez MŚP

Pozycja	Bez ulgi na B+R	Z ulgą na B+R
	Wartość	Wartość
Koszty B+R – wynagrodzenia	500	500
Pozostałe koszty B+R	330	330
Podstawa opodatkowania	2 000	2 000
Odpis z tytułu kosztów B+R wynagrodzenia (30%)	nd.	150
Odpis z tytułu kosztów B+R pozostałe koszty (20%)	nd.	66
Podstawa opodatkowania po odliczeniu ulgi na B+R	2 000	1 784
Stawka podatku	19%	19%
Podatek	380	338,96
Różnica w opodatkowaniu:		41,04 PLN

Ustawa przewiduje następujący katalog kosztów kwalifikowanych:

- Wynagrodzenia pracowników zatrudnionych w B+R
- Materiały i surowce
- Ekspertyzy, opinie, usługi doradcze i usługi równorzędne, a także nabycie wyników badań naukowych, wykonywanych przez jednostkę naukową
- Odpłatne korzystanie z aparatury naukowo – badawczej, jeżeli to korzystanie nie wynika z umowy zawartej z podmiotem powiązaniem
- Odpisy amortyzacyjne od środków trwałych (z wyłączeniem samochodów osobowych, budowli, budynków i lokali) oraz WNIIP wykorzystywanych w B+R

Powyższy katalog jest zamknięty i nie uwzględnia w odpisie innych kosztów niż wskazane np. kosztów procedury patentowej.

Koszty badań podstawowych podlegają odliczeniu wyłącznie, jako koszty zakupu usługi od jednostki naukowej.

Odliczeń od podstawy opodatkowania można dokonywać przez 3 kolejne lata, jeżeli w roku, w którym przysługuje nam odpis ponieśliśmy stratę, lub dochód był na tyle niski, że nie pozwolił na dokonanie pełnego, przysługującego odpisu.

Wprowadzono dwa wyłączenia dla stosowania odpisów:

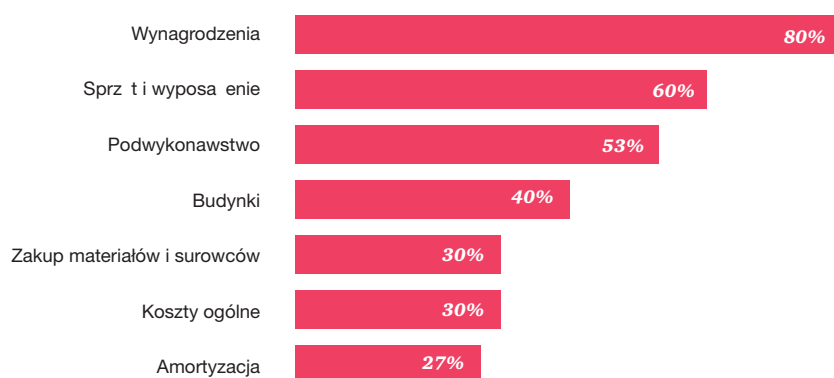
- Koszty podlegają odliczeniu, jeśli nie zostały zwrócone w jakiegokolwiek formie, czyli np. objęte dotacją
- Wykluczono podmiotowo wszystkie przedsiębiorstwa, które w danym roku prowadziły działalność na terenie specjalnej strefy ekonomicznej na podstawie zezwolenia, bez względu na to, czy zezwolenie obejmuje działalność B+R, czy nie.

Obszary rozwojowe

Dość ograniczony katalog kosztów kwalifikowanych, w tym szczególnie ograniczenie nabywania na zasadzie podwykonawstwa specjalistycznych wyników badań naukowych jedynie od jednostek naukowych, zmniejsza dodatkowo atrakcyjność ulgi.

Prezentujemy obok zestawienie najczęściej występujących rodzajów kosztów na podstawie badania 30 krajów. Wysoko notowane jest właśnie podwykonawstwo, warto też zwrócić uwagę na dopuszczenie do kwalifikowania kosztów ogólnych. Dość ważnym kosztem, który nie został uwzględniony w katalogu jest koszt procesu patentowego. W części poświęconej patent box podajemy statystyki o ilości patentów w Polsce, która jest bardzo niska. Powinno się więc wspierać ten proces.

Występowanie kategorii kosztu kwalifikowanego w podstawie naliczenia ulgi. Badanie 30 krajów

Źródło: European Commission, "A Study on R&D Tax Incentives", 2014

Ewidencja i sprawozdawczość

W zakresie sprawozdawczości, wystarczająca będzie ewidencja kosztów poniesionych w związku z B+R z podziałem na projekty w systemach księgowych.

Przedsiębiorstwa, które będą chciały skorzystać z ulgi na B+R będą zobligowane do prowadzenia wydzielonej ewidencji księgowej, która w przejrzysty sposób wskaże poszczególne pozycje.

Nie wymaga się przy ewidencjonowaniu kosztów w podziale na projekty. Niemniej jednak, jeśli przedsiębiorstwo sięga również po dotacje, czy też analizuje efektywność swojego obszaru B+R, najprawdopodobniej będzie wydzielalo w swojej ewidencji centra kosztowe dla projektów. W chwili obecnej stoi przed przedsiębiorcami zadanie zmapowania procesów B+R w swojej organizacji i określenia kosztów z nimi związanych. Trudność pojawi się, jeśli dana pozycja kosztowa np. wynagrodzenie osoby, będzie związana z działalnością B+R tylko w części. W takim przypadku należy zaprojektować odpowiedni system przydziału danej części kosztu.

Należy podkreślić kilka zalet nowego systemu ulg na B+R. Po pierwsze nie uzależniają prawa do odpisu od wyników badań. To bardzo ważne, gdyż pozwala po pierwsze korzystać z ulgi w roku ponoszenia kosztów, a nie czekać na rezultaty projektów, a z drugiej strony wynagradza przedsiębiorców podejmujących ryzyko prowadzenia prac badawczych, które z natury rzeczy mogą przynieść różny rezultat. Dużym pozytywem jest także fakt, że nie przewiduje się weryfikacji poziomu innowacyjności badań. Takie rozwiązania paraliżują system i wprowadzają dodatkowe procedury.

Patent box

Korzyści z wprowadzenia patent box

Konstrukcja ulgi podatkowej w postaci tzw. „Patent Box” polega na preferencyjnym traktowaniu przychodów uzyskanych z tytułu wykorzystywania praw własności intelektualnej.

Do głównych celów takiej zachęty podatkowej należy:

- Zwiększenie liczby zgłoszeń patentowych, szczególnie zgłoszeń europejskich i międzynarodowych, dokonywanych przez polskie podmioty
- Wzrost zatrudnienia w obszarze B+R oraz zarządzania własnością intelektualną
- Ograniczenie liczby zgłoszeń patentowych dokonywanych przez zagraniczne podmioty na wynalazki opracowane na terytorium Polski przez polskich wynalazców
- Zwiększenie atrakcyjności prowadzenia w Polsce działalności B+R przez polskie i zagraniczne przedsiębiorstwa
- Wpływ na zmianę modelu ekonomicznego na gospodarkę oparta na wiedzy
- Zwiększenie świadomości w zakresie praw własności intelektualnej jako potencjalnych źródeł przychodów

Przykładowe stawki podatku stosowane w innych krajach

Kraj	Stawka podstawowa wynikająca z patent box	Stawka preferencyjna
Wielka Brytania	20%	10%
Holandia	25%	5%
Francja	33,33%	15,5% – 17,1%
Cypr	12,5%	2,5%
Belgia	33,99%	6,8%

Tylko nieznaczna część polskich wynalazków uzyskuje ochronę poza granicami kraju (w 2014 roku dokonano z Polski jedynie 475 europejskich i 350 międzynarodowych zgłoszeń patentowych).

Statystyka patentowa jest „bezwzględna”. W 2014 roku polskie podmioty dokonały jedynie 3 786 zgłoszeń patentowych do Urzędu Patentowego RP (dla porównania w Niemczech takich krajowych zgłoszeń było w tym samym czasie prawie 50000). Tylko nieznaczna część polskich wynalazków uzyskuje ochronę poza granicami kraju (w 2014 roku dokonano z Polski jedynie 475 europejskich i 350 międzynarodowych zgłoszeń patentowych). Warto także zauważyć, że znaczna część (około 35%) międzynarodowych zgłoszeń patentowych, które opracowane były przy udziale polskich wynalazców, jest zgłaszana przez podmioty zagraniczne.

Mając dodatkowo na uwadze, że mniej więcej 40% zgłoszeń wynalazków nie spełnia przesłanek zdolności patentowej nie uzyskując w rezultacie ochrony patentowej, można dojść do wniosku, że przychody z tytułu praw własności intelektualnej nie należą w Polsce do najwyższych, co oznacza, że wprowadzenie zachęty podatkowej w postaci „Patent Box” nie wpłynie znacząco na obciążenia budżetu Państwa, przyczyniając się zarazem do zwiększenia kultury patentowej i zmiany postrzegania praw własności intelektualnej (w szczególności patentów) jako potencjalnych źródeł przychodów.

Konstruując założenia ulgi podatkowej „Patent Box” należy mieć na względzie, że w wielu krajach, gdzie ulga była wprowadzona dochodziło do nadużyć, które nierzadko można było uznać za tzw. szkodliwą konkurencję podatkową. Przeciw temu zjawisku OECD oraz G20 wydały ostatnio rekomendacje będące rezultatem działania nr 5 w ramach tzw. projektu BEPS (Base Erosion and Profit Shifting) mającego na celu przeciwdziałanie zaniżaniu podstawy opodatkowania i przerzucania dochodów.

Zgodnie z wytycznymi OECD/G20 ulga podatkowa w postaci „Patent Box”, przy zachowaniu pewnych ograniczeń, mieści się w granicach uprawnionych zachęt podatkowych, szczególnie w odniesieniu do tych jurysdykcji, które cechują się niską kulturą patentową. Obecnie w wielu krajach przebiegają procesy legislacyjne mające na celu dostosowanie istniejących rozwiązań „Patent Box” do wytycznych OECD/G20 (np. Wielka Brytania) lub wprowadzenie ulgi podatkowej tego typu (Włochy, Irlandia).

**Raport o stanie patentowania 2015, CridoTaxand*

Propozycja konstrukcji patent box

Proponowana przez nas konstrukcja ulgi „Patent Box” jest całkowicie zgodna z wytycznymi OECD/G20 i opiera się na następujących założeniach:

- Proponujemy wprowadzenie zasady powiązania możliwości stosowania ulgi „Patent Box” z miejscem (krajem) prowadzenia prac B+R skutkujących opracowaniem wynalazku (lub innych kwalifikowanych praw własności intelektualnej). Zasada ta zwana przez OECD/G20 jako tzw. „nexus” wprowadza ograniczenie przychodów z tytułu wykorzystywania praw własności intelektualnej podlegających preferencyjnemu traktowaniu podatkowemu w proporcji do wydatków na prace B+R poniesione w danym kraju.
- Proponujemy ograniczenie katalogu kwalifikowanych praw własności intelektualnej jedynie do rozwiązań technicznych chronionych patentami lub prawami ochronnymi na wzory użytkowe, prawami autorskimi do programów komputerowych oraz know-how o charakterze technicznym dotyczącym procesów produkcyjnych, z wyłączeniem praw z rejestracji wzorów przemysłowych oraz know-how o charakterze marketingowym i handlowym. Zasadność objęcia know-how o charakterze technicznym ulgą „Patent Box” wynika z faktu, że ze względów prawno-ekonomicznych nie warto obejmować ochroną patentową wszystkich wynalazków (szczególnie jeśli dotyczą np. procesów produkcyjnych), gdyż skuteczniejszą ochronę można zrealizować poprzez ochronę know-how (jako tajemnicy przedsiębiorstwa w rozumieniu art. 11 ustawy o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji oraz rozporządzenia Komisji (UE) nr 316/2014).
- Proponujemy, by w odniesieniu do praw autorskich do programów komputerowych oraz know-how o charakterze technicznym, możliwość korzystania z ulgi była warunkowana uzyskaniem opinii o innowacyjności wydanej przez niezależną jednostkę naukową.
- Proponujemy, by możliwość korzystania z ulgi w odniesieniu do programów komputerowych i know-how o charakterze technicznym była ograniczona do 5 lat od powstania programu i wytworzenia know-how. Dla patentów i praw ochronnych na wzory użytkowe ulga powinna przysługiwać przez cały okres trwania praw wyłącznych.
- Proponujemy, by możliwość stosowania ulgi w odniesieniu do wynalazku, który został zgłoszony, ale na który nie udzielono jeszcze patentu, byłaby uzależniona od tego czy sprawozdanie o stanie techniki sporządzane przez właściwy urząd patentowy jest pozytywne. W przypadku gdyby podatnik skorzystał z ulgi w odniesieniu do wynalazku, który nie zostałby objęty ochroną patentową, podatnik byłby zobowiązany do korekty deklaracji podatkowych. Równocześnie podatnikowi przysługiwałoby prawo do korekty deklaracji podatkowych i możliwość zastosowania ulgi w odniesieniu do wynalazków, na które przyznano patent, a które w trakcie postępowania patentowego nie korzystały z ulgi „Patent Box”.
- Wprowadzenie preferencyjnej stawki podatkowej w wysokości 5% w odniesieniu do dochodów uzyskiwanych z tytułu należności licencyjnych z patentów i praw ochronnych na wzory użytkowe oraz preferencyjnej stawki podatkowej w wysokości 12% w odniesieniu do dochodów uzyskiwanych z tytułu należności licencyjnych z praw autorskich do programów komputerowych i know-how o charakterze technicznym. Wielkość stawek ostatecznie zaproponowana w rozwiązaniu patent box powinna podlegać szczegółowej analizie, zaproponowano stawki na podstawie wstępnej analizy benchmarków z innych krajów.
- Proponujemy, by z dniem wejścia w życie ulgi możliwość preferencyjnych rozliczeń dotyczyła dochodów uzyskiwanych z już istniejących praw wyłącznych oraz praw do know-how. Takie podejście jest szczególnie zasadne ze względu na stosunkowo niewielką liczbę patentów generujących znaczne przychody, będących w posiadaniu przez polskie przedsiębiorstwa oraz ze względu na kilkuletni czas trwania postępowań patentowych.

